

סיפורה של פלוגה י' מגדוד 79, סופר וזכה להערכת האלוף

סיפורה של הפלוגה, שהיה משולב בלהט הקרבות הקשים עם סיפורם של יחידות רבות אחרות, היה נסתר במשך שלושים ושתיים שנים אף מחברי הפלוגה עצמם. מפקד פיקוד הדרום האלוף טל רוסו, לאחר שקרא את סיפור הפלוגה, החליט להעניק לפלוגה תעודת הערכה על פועלה במלחמה

עפר דרורי, offerd@gmail.com

פלוגה י' מגדוד 79 נלחמה בחזית הדרום במלחמת יום הכיפורים. הפלוגה שהייתה פלוגת חרמ"ש שדירה בגדוד טנקים סדיר (גדוד 79) הוקפצה לגזרה הצפונית של התעלה עוד בטרם נורה כדור אחד במלחמה, והוכפפה בקשר לגדוד 9. משימת הפלוגה בפיקודו של יחיעם ששון הייתה לחבור למוצבים: "כתובה", "מילאנו" ו"מפרקת" באזור העיר קנטרה בניסיון לחלץ את לוחמיהם. בדרכם למעוזי התעלה נתקלו כוחות הפלוגה במארבים מצריים שמוקמו בסמוך לצירים מרכזיים שהובילו לקו המעוזים ונפגעו קשה. לאחר יום של לחימה נפגעה הפלוגה קשה והתפרקה. למחרת היום כונסו שרידי הפלוגה ביוזמתו ותחת פיקודו של מ"מ 1 דני וינגרוד למסגרת לוחמת שִׁקְבָּה לסיירת שקד והמשיכה בלחימה בגזרה הצפונית בניסיונות החילוץ של מעוז בודפסט. לאחר יום לחימה נוסף נהרג המ"מ דני וינגרוד ולוחמים נוספים נפצעו. בזה הסתיים חלקה של פלוגה י' במלחמה כמסגרת פלוגתית. בקרבות נהרגו שמונה עשר לוחמים מהפלוגה ושלושים אחד מהם נפצעו. לוחמי הפלוגה שנותרו בחיים הצטרפו מיוזמתם לכוחות לוחמים אחרים במסגרות שונות בחזית התעלה. חלק הצטרפו לסיירת שקד, אחרים לסיירת מטכ"ל, נוספים לגדוד צנחנים מילואים, חלק לגדודי טנקים של חטיבה 14 – גדוד 79 וגדוד 184, אחרים למפקדת חטיבה 14, אחרים ליחידת חילוץ הטייסים בבח"א 3

ונוספים לגדוד 195 של חטיבה 401, שם הוצבו ערב המלחמה בחזית הדרומית.

הספר "פלוגה י' בסופה"

סיפורה של הפלוגה שהיה משולב בלהט הקרבות הקשים עם סיפורם של יחידות רבות אחרות היה נסתר במשך שלושים ושתיים שנים אף מחברי הפלוגה עצמם. כאמור כבר בתחילת הלחימה פוצלה פלוגה לשלושה כוחות נפרדים שלא היה קשר ביניהם, דבר שתרם אף הוא לאי הידיעה ולערפול האירועים. סיפור הפלוגה מובא לפרטיו בספר "פלוגה י' בסופה" שיצא בשנת 2005 והוא מבוסס על עדויות מרבית חברי הפלוגה שנותרו בחיים. הספר שתחילתו רצון פשוט שלי להבין את שאירע, וסופו ספר המלקט את עדויות הלוחמים ומביא בהדרגתיות רגע אחרי רגע את סיפור הפלוגה כמסגרת ואת סיפוריהם של כל אחד מלוחמיה. הספר חולק לחברי הפלוגה ולמשפחות הנופלים במעמדים מרגשים שהיו שותפים להם חברי הפלוגה ובני המשפחות השכולות. שלמה ששון, אחיו של הרצל ששון ז"ל מ"כ בפלוגה שנהרג, כתב לי את תחושותו מקריאת הספר "פלוגה י' בסופה" ומהביקור שערכו אצלו חברי הפלוגה בחודש אוקטובר 2005:

"...היום אני ומשפחתי יודעים יותר איך הרצל והחברים שלו נהרגו, את מהלך המלחמה ואת לחימתם וגבורתם של הלוחמים. את הלחימה האמיצה של הפלוגה והמחיר הכבד שהיא שילמה

צריך להעביר לתודעת הציבור. זה חוב שצריך לפרוע לנופלים, למשפחותיהם וללוחמים שנשארו בחיים. אני מקווה שאתה וחבריך לפלוגה תמצאו את הדרך לכך..."

הספר "פלוגה י' בסופה" נקרא על ידי רבים ואף זכה לתגובות רבות. לוחם הפלוגה עפר קוך כתב: "קראתי את הספר לאורכו ולרוחבו 4-5 פעמים. הפעם הראשונה

תעודת ההערכה לפלוגה י'

האלוף טל רוסו מפקד פיקוד הדרום, ולוחמי הפלוגה גיורא נאור וסלו שושן

הפלוגה עם המשפחות השכולות פעמיים בשנה – ביום הזיכרון לחללי צה"ל וביום השנה למלחמה, וזאת מחוץ למפגשים נוספים המתקיימים בין חברי הפלוגה במועדים שונים.

אתר אינטרנט פלוגתי

בעקבות הספר הקמתי אתר אינטרנט לפלוגה www.plugayod79.org שחיבר בין חבריה ויצר מקום מפגש וירטואלי ביניהם להחלפת מידע ומסרים.

אחד מ'12 סיפורי גבורה

בשנת 2008 נחנכה תצוגת מלחמת יום הכיפורים ביד לשריון בלטרון, ובו צוינה פלוגה 'ל' כאחד משנים עשר סיפורי הגבורה של המלחמה. בתצוגה נכתב: "האבדות שספגה פלוגת החרמ"ש 'ל' מגדוד 79, חטיבה 401, לא שברו את רוחם של חייליה שהמשיכו להילחם במסגרות שונות לאחר פירוק היחידה. בדומה לעוף החול האגדי הקם מעפרו, נאספו החיילים מהיחידות השונות והפלוגה הוקמה מחדש ובראשה הקצין היחיד ששרד המ"פ יחיעם ששון...".

מפגש ראשון אחרי המלחמה

בחודש מאי 2011 התקיים מפגש פלוגתי מלא ראשון בין כל חברי הפלוגה והמשפחות השכולות ביד לשריון בלטרון ובו התקיים טקס יזכור, מפגש חברים, נישאו נאומים והוקרן הסרט "כעוף החול" שהופק במיוחד לאירוע, המביא את סיפורה של

וביחידת חילוץ טייסים. במצב רגיל פלוגה כזו הייתה נעלמת ויורדת מהסד"כ, אצלכם אף שהפלוגה ספגה אבדות קשות, החיילים פוזרו ונותרו ללא מפקדים – כל אחד מהלוחמים המשיך להילחם והצטרף לכוחות אחרים. היה כאן משהו יוצא דופן ושונה. האנשים, אז היו שייכים לקב"ה אחרת בעלי רוח לחימה, החינוך היה שונה...".

בכתב העת "ביבשה" של זרוע היבשה בצה"ל נכתב על הספר: "...בלשון פשוטה ולא נמהרת, ללא מליצות וללא הגזמה ומתוך רצון שלא לשכוח דבר ולכתוב את הכול נפרשות לעיני הקורא כול העובדות. חיילים שחזרו מן הגדול בקרבות מקבלים דרגות בטקס צבאי. אלו דרגות זוטרות, דרגות רב"ט. מן הסתם, יכולים חיילים מקצועיים לעבור עשרות שנים בשירות צבאי ולא לחוות אפס קצהו ממה שחוו החיילים הללו, שיצאו בשירות לעבר התעלה וכול איש שני בהם נפל או נפצע בקרב. נדמה שזו הגדולה של הספר הפשוט הזה: הוא אינו בא חשבון. הוא אינו מתלונן. הוא אינו מתיימר ואין הוא מבקש לרפא. הוא רוצה – ומצליח – להיות מה שהוא: יד זיכרון. בפשטות, בנאמנות, בלי מילים גדולות וללא דמעות. הוא מזכיר לכולנו איך באמת נעשה דבר המלחמה ההיא ואולי גם בזכות מה ומי – הקצינים והחיילים בחזית...".

לקריאת כל התגובות על הספר יש להיכנס לאתר הפלוגה לתפריט "הספר/תגובות קוראים". מאז הוצאת הספר ועד היום נפגשים נציגי

קראתי כמעט עד מחציתו, אצל שבי עזרא בחנות, כאשר באתי לאספו. ישבתי בחנות ודמעות החלו זולגות. לא יכולתי לקום או להרים את הראש (מסביב רחשה פעילות, לקוחות באו והלכו...) הספר הוא פשוט בוקס ישר לבטן. התרגשתי לקרוא עדויות של חברים אחרים, על אירועים שלהם הייתי שותף אך לא זכרתי מהם מאומה, ולראות תמונות שלא ראיתי מעולם...".

מכר אחר כתב: "וכשאני משווה בין מה שעשתה פלוגת החרמ"ש "הפשוטה" הזו במלחמה, ומה שעשו הסיירות המהוללות... הפלוגה שלך, חסרת התהילה-כאילו – כל הקומנדרו-שמומנדו עפר לרגליה...".

אבי שטרית אחיו של לוחם הפלוגה יצחק שטרית ז"ל כתב: "...למעשה זה הספר היחיד שמופיע בו תיאור של הרגעים הראשונים של המלחמה שעד כה הפרטים האלה היו חסרים לנו. המידע שנמסר לנו מצה"ל שמפלוגה זו לא נשאר פליט והספר חשף בפנינו עובדות אחרות. עברנו ספר זה משמש תיעוד שערך רב המקשר בין עבר לעתיד ומנציח את יקירינו...".

האלוף (במיל') ג'קי אבן כתב: "...המיוחד בפלוגה הזו שהיא נופצה ופוזרה בין כוחות רבים אחרים בגזרות לחימה שונות. היא התחילה בגדוד 79, נשלחה לגדוד 9 ובמהלך הלחימה פוזרה לרוחב כול החזית, לגדוד 184 של חטיבה 14 (היכן שאתה לחמת בקרבות הקשים ביותר שהיו במלחמה), בגדודי שריון אחרים, בכוחות חי"ר אחרים, כמו עם הצנחנים במילואים

הפלוגה מהגיוס ועד לאחר מלחמת יום הכיפורים. הספר וגם הסרט מהווים יד זיכרון לחברינו בפלוגה שנפלו במלחמה.

הערכה רשמית

בעקבות המפגש הפלוגתי שגרר אחריו תגובות רבות ומרגשות, פנה אלי לוחם הפלוגה סלו שושן שנפצע בגזרה הצפונית ואמר לי שלצד כול האירועים המרגשים שחווינו חסרה לו אישית המילה "תודה" שלא נאמרה לו ולשאר לוחמי הפלוגה בסיום המלחמה. מי שמכיר את סיפור הפלוגה יודע, כפי שכבר נכתב, שלוחמיה התפזרו בין יחידות שונות בחזית סיני, ובעת סיום המלחמה היו חבריה תחת יחידות לוחמות רבות במרחבי סיני. חברי הפלוגה לא חוו מסדר מסודר בסיום מלחמה שבו מגיע מפקד ומסכם את אירועי המלחמה ואף מודה לחיילים על תרומתם לה. מסתבר שהחוסר הזה לא אפשר סגירת מעגל לחלק מחברינו. אמירתו של סלו שושן אלי חידדה לי את החוסר הזה ובמיוחד את הצורך לתקנו כנדרש ובצדק.

לפני כחמש שנים (בשנת 2007) פעלתי באופן אישי והמלצתי על צל"שים אישיים למספר לוחמים בפלוגה, על מעשה גבורתם במלחמה. עשיתי זאת כי לצערי לא היו מפקדים אשר ימליצו על אותם לוחמים בסוף המלחמה. מאמצי אלה לא נשאו פרי בעיקר בגלל חלוף זמן רב מהאירועים וחוסר רצון של הצבא לדון בהמלצות מהעבר. במצב זה ראיתי בפנייה של סלו הזדמנות לתקן את מה שלא הצלחתי ברמה האישית כפי שרציתי כאמור. לאור פנייתו של סלו הבאתי את סיפור הפלוגה בפני מפקד פיקוד הדרום האלוף טל רוסו בסיוע האלוף (במיל') ג'קי אבן שהיה סגן מפקד האוגדה שלנו במלחמה. מפקד פיקוד הדרום האלוף טל רוסו, לאחר שקרא את סיפור הפלוגה, החליט להעניק לפלוגה תעודת הערכה על פועלה במלחמה.

הטקס עצמו נקבע לערב ראש השנה תשע"ב (26 בספטמבר 2011) ושולב במסגרת ערב הוקרה למפקדי מערך המילואים בפיקוד הדרום. בטקס מרגש תוך כיבוד חברי הפלוגה, עלו נציגי הפלוגה

כריכת הספר "פלוגה י" בסופה

פלוגה י' ממשיכים ללא חת

האבדות שספגה פלוגת החרמ"ש י' מגדוד 79, חטיבה 401, לא שברו את רוחם של חייליה שהמשיכו להילחם במסגרות שונות לאחר פירוק היחידה. לאחר שהחיילים לקחו חלק בקרבות בלימה, פיננו מעוזים, ציר המעבר לפריצה בראש הגשר מעבר לתעלה, הוקמה הפלוגה מחדש עם הקצין היחיד ששרד והשתתפה במצור על הארמיה השלישית.

ביום הכיפורים הוועקו חיילי הפלוגה מבתי הכנסת ומהמגורים. בשעה 11:00 בבקר כבר נעו הכלים מערבה כתגבורת לגדוד 9. כשהגיעו לקראת ערב לגזרה, המשימה שהטיל עליהם מג"ד 9, סא"ל יום טוב תמיה הייתה להתפעל לשני כוחות: לנוע לכיוון מוצב "מפרקת" בצפון האי אל-בלח ולחבור אל פלוגה מ' של הגדוד הנלחמת בגזרה ואל פלוגה ב' דרך קנטרה שלחמה ליד מוצב "מילנו". לאחר מכן נוספה גם משימה לנסות לחבור יחד עם מחלקת טנקים לפלוגה ל' של גדוד 9 שנפגעה כמעט כולה מצפון ל"מילנו".

המכה שספגה פלוגת החרמ"ש בקרבות הבלימה הייתה קשה. 18 הרוגים, בכלל זה ה- סמ"פ סגן גלעד דשא, המ"מ סגן אריה מלינצקי והמ"מ דני וינגורדו, 31 פצועים. חיילי הפלוגה פוזרו ביחידות שונות. הלוחמים ששרדו המשיכו להשתתף בקרבות הבלימה בגזרה הצפונית, בניסיונות החילוץ של "בודפשט", "מילנו", "כתובה" ו"מפרקת". בגזרה המרכזית לחמו בחירוף נפש על פתיחת ציר "עכביש", עורק החמוצן לכוחות הצולחים והמשיכו בקרבות בראש הגשר בצד המערבי של תעלת סואץ. בגזרה הדרומית לקחו שרידי הפלוגה חלק במצור על הארמיה השלישית. לוחמים אחרים סופחו ליחידת חיל האוויר שחילצה טייסים שנטוסייהם נפגעו.

בדומה לעוף החול האגרי, הקם מעפרו, נאספו החיילים מהיחידות השונות והפלוגה הוקמה מחדש ובראשה הקצין היחיד ששרת המ"פ יחיעם ששון, שהמשיך ללחום עד לקרב על העיר סואץ.

קטע מתצוגת מלחמת יום הכיפורים ביד לשריון, על סיפורה של פלוגה י'

תמונה מהטקס הפלוגתי

הגשש – "הכה את המומחה". זוכר? המומחה, אבל דב ערב, אפילו לא הגיע לאולפן לתכנית, אבל המראיינים כבר חרצו דין: האם המצרים יבצעו את תכניתם לחצות את התעלה וגו'... כמה צחקנו לפני המלחמה, כמה בכינו אחר כך".

סיכום

לאור התגובות הרבות שקבלתי במשך השנים הן לספר, הן לאתר, הן לסרט וגם לאירוע הענקת תעודת ההערכה של האלוף ולאור דבריו של שלמה ששון – עומדת השאלה, האם הגיע הזמן למנוחה? האם הגיע העת להרפואה?

בהקדשה שכתבתי בעבודת מחקר באוניברסיטת תל אביב לזכרו של איתן שביט ז"ל, שהיה על הנגמ"ש שלי במלחמה ומשפחתו זכתה לצל"ש הרמטכ"ל שלו בסימומה, ציטטתי מתוך הפואמה "Non Omnis Moriar" (לא כולי אמות) של המשורר פרופ' יוסי גמזו:

**"דַּק בְּמוֹתוֹ שֶׁל הַזֶּכֶר תִּכְבֶּה גַם אֵשׁ הַזְּרוֹן,
רַק בְּגוֹיֵעַת זְרוֹן הַמֵּת בְּחַי מְמוֹן
יָמוֹת הַמֵּת זֶה יֵהָא אֲכֵן מוֹתוֹ הָאֲחֵרוֹן
שֶׁל הַזְּכוֹר בְּלֵב זֹכְרוֹ שֶׁכָּבֵד אֵינֶנּוּ."**

הזיכרון שבלב כולנו מחזיק בדרך כלשהי ונעלמת את המתים – חיים.

השנה כידוע היא שנת הארבעים למלחמת יום הכיפורים, שני דורות עברו להם ולחלקנו כבר יש נכדים – אותה הנאה וחוויה שנמנעה מחברנו שנפלו. תפילה בלב כולנו שלא יהיו עוד מלחמות ושאת החוויות שעברנו לא יעברו אחרים. מי יתן.

קודם לכן כי הוא מקווה שנמצא את הדרך לפרוע את החוב לנופלים בכך שנביא את סיפור לחימת הפלוגה לידיעת הציבור...
דבריו של שלמה ששון יקרים לליבי.

הסרט "כעוף החול"

כפי שנכתב, במפגש הפלוגתי שהתקיים במאי 2011 הוקרן לראשונה הסרט "כעוף החול" שהופק במיוחד לאירוע. באפריל 2012 ערב יום הזיכרון לחללי צה"ל הוקרן הסרט בגרסתו המחודשת (הכוללת גם תמונות מאירוע הענקת תעודת ההערכה של מפקד פיקוד הדרום) בערוץ הראשון של הטלוויזיה הישראלית. הקרנת הסרט גררה כצפוי תגובות לא מעטות מאלה שצפו בו. אברהם מורדיש, אחיו של אבינעם מורדיש מ"כ בפלוגה שנהרג בקרבות מחנות "אבו סוטלך" מערבית לתעלה, כתב: "רוח הלחימה ודבקות במטרה שלכם, של הסדיר ושלנו אנשי המילואים, הם שהצילו את מדינת ישראל – ולכן לא לשווא היה מותם של יקירנו".

חבריו לקיבוץ של לוחם הפלוגה סלו ששון ציינו בפניו לאחר הסרט: "עכשיו אנחנו מבינים שבאמת הייתם בגיהינום".
חבר אחר (עופר עידן) כתב לי לאחר שצפה בסרט:

"קשה היה לצפות בחבורתכם חדורת המוטיבציה בימי הבלימה הנוראה. הביטחון המזויף שהמצרים יבּלמו במחי יד, לצנינים היה בעיניי. תמיד מחזיר אותי למערכון של

לבמה, סלו שושן וגיאור נאור וקיבלו את תעודת ההערכה מהאלוף טל רוטו מפקד פיקוד הדרום. לאחר מכן נקראו חברי הפלוגה גם הם לבמה וזכו ללחיצת ידו של האלוף ולתעודת הערכה. תמונות מהטקס נמצאות באתר הפלוגה. בתעודת ההערכה נכתב בין היתר:

"...גם משנותרו ללא מפקדיהם הצטרפו לוחמי הפלוגה לכוחות אחרים והשתתפו בכל ימי הלחימה. סיפור הפלוגה הוא סיפור מופלא של לחימה, של הקרבה ושל נחישות החיילים והמפקדים. לוחמי הפלוגה ומפקדיה לחמו בעוז ובקור רוח, אם כמסגרת עצמאית ואם כבודדים, ועל כך ראויים לוחמי הפלוגה ומפקדיה להערכה".

בין ראש השנה ליום הכיפורים השלושים ושמונה למלחמה חילקו נציגי הפלוגה את תעודות ההערכה של מפקד פיקוד הדרום לשמונה עשר המשפחות השכולות של הפלוגה.

עתה ניתנה גם הערכה רשמית לפלוגה, ולתחושתם של חלק מחברי הפלוגה גם נסגר מעגל שהיה פתוח שלושים ושמונה שנים.

לאחר הטקס שבו העניק מפקד פיקוד הדרום טל רוטו את תעודת ההערכה לפלוגה ' על פועלה במלחמת יום הכיפורים, ולאחר שפורסמה כתבה על הפלוגה ועל הטקס בעיתון "חדשות היום" תחת הכותרת "צדק מאוחר", כתב לי שלמה ששון:

"עופר שלום, היום אני יכול לומר שהחוב לנופלים נפרע. זה נכנס לתודעת חלק מהציבור. תודה".
זה אותו שלמה ששון, אחיו של הרצל ששון ז"ל מ"כ בפלוגה, שכתב לאחר קריאת הספר שש שנים